

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az AJB-1262-25/2023. számú ügyben,
rendőrségi panaszeljárás tárgyában.
(előzmény ügy: RI-AJBH-87/2021.)

Előadó: dr. Lukácsi Dániel Csaba

Érintett szerv: kerületi Rendőrkapitányság

2023.

Az eljárás megindítása

..... alatti lakos, a továbbiakban: panaszos) 2020. október 18-án nyújtotta be panaszát.

A panaszos beadványában sérelmezte, hogy 2021. január 23-án és 2021. január 24-én részrehajló módon intézkedtek a rendőrök, amelynek eredményeként őt lényegében kilakoltatták.

Tekintettel arra, hogy a beadványban megfogalmazott sérelmek felvetik a panaszos alapvető jogainak sérelmét, továbbá figyelemmel a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 92. §-ának (1) bekezdésében, valamint az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 18. §-ának (1) bekezdése és III/B. Fejezetében foglalt hatásköri szabályokra, vizsgálatot indítottam.

Az érintett alapvető jogok

- A tisztességes hatósági eljáráshoz, megfelelő ügyintézéshez való jog [Alaptörvény XXIV. cikk]
- A magán- és családi élet, valamint az otthon tiszteletben tartásához való jog [Alaptörvény VI. cikk (1) és (2)]

Az alkalmazott jogforrások

- Magyarország Alaptörvénye
- Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény [a továbbiakban: Ajbt.]
- A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény [a továbbiakban: Rtv.]
- A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény [a továbbiakban: Btk.]
- A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény [a továbbiakban: Szabs. tv.]
- A bírósági végrehajtásról [a továbbiakban: Vht.]
- A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet [a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat]
- Az Országos Rendőr-főkapitányságnak a „birtokvita típusú” rendőri intézkedésekre vonatkozó, intézkedéskor hatályos 29000/48208/2014.Ált. számon kiadott módszertani útmutatója [a továbbiakban: Módszertani Útmutató]

A tényállás megállapításai

1. A panaszbeadvány

A panasz szerint 2021. január 23-án a panaszost volt élettársa felszólította, hogy hagyja el az otthonát. Az érintett ingatlan ekkor vagyonmegosztási vita tárgya volt, oda a panaszos nem volt bejelentve, azonban életvitelszerűen tartózkodott ott több mint 5 éve.

A panaszos volt élettársa végül rendőri segítséget kért. A kikerkező rendőrök távozásra szólították fel a panaszost, hiába jelezte a rendőrök számára, hogy életvitelszerűen él az ingatlanban, vagyontárgyai is ott vannak, mindezt a rendőrök nem vették figyelembe, nem győződtek meg állításának hitelességéről. Számára csupán annyit biztosítottak, hogy egy kézitáskányi személyes dolgot magával vigyen, amelynek összepakolására összesen 10 percet

adtak. Azt sem tették lehetővé számára, hogy leltárat vagy fényképfelvételeket készítsen az ingatlanban hagyott dolgairól. A panaszos hiába jelezte továbbá, hogy volt élettársa nem fog vele egyeztetni a dolgai sorsáról, az intézkedő rendőrök fenntartás nélkül elfogadták a volt élettárs erre vonatkozó ígéretét, ezzel lényegében a rendelkezésre bízva a panaszos dolgait. A panaszos kiemelte, hogy olyan személyes dolgai maradtak az ingatlanban, mint pl. ruhái, bútorai, de hivatalos dokumentumai, valamint egyes iratai (adókártya, TAJ kártya). A volt élettárs nem tett eleget az ígéretének, később sem biztosította, hogy a panaszos a vagyontárgyaihoz, dolgaihoz jusson.

A panaszos 2021. január 24-én bement a XV. kerületi Rendőrkapitányságra (a továbbiakban: Rendőrkapitányság), ahol beszélt egy ügyeletes tiszttel, aki szintén megkérdőjelezhetőnek tartotta az sérelmezett intézkedést. Ennek tudatában a panaszos elment volt élettársa címére, ahol rendőri segítséget kért vagyontárgyai, személyes dolgai visszaszerzése érdekében. A kikerkező rendőrök – miután nem kaptak választ arra, hogy a panaszos mikor kaphatja meg a kért dolgait – lényegében érdemi intézkedés nélkül távoztak a helyszínről.

A panaszos álláspontja szerint az ő jogait figyelmen kívül hagyták a sérelmezett intézkedések során.

A panaszos beadványához csatolta öt tanúnak a nyilatkozatát arra vonatkozóan, hogy ő az érintett ingatlanban életvitelszerűen tartózkodott, valamint két ingatlan adásvételi szerződést annak igazolására, hogy az érintett ingatlant volt élettársa az ő vagyoni hozzájárulásával vásárolta.

2. A rendőrség álláspontja

A panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kértem a rendőrségtől a panaszolt intézkedésről, valamint kértem, hogy küldjék meg az azzal kapcsolatos további rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját.

a) A Rendőrkapitányság vezetőjének kivizsgáló jelentése a következő információkat tartalmazza:

2021. január 23-án a *Palota 152-es* egység rendőrei, *N. A. r. ftzls., V. A. r. tzs.,* valamint *Sz. G. r. ftörm.* járőrvezető intézkedtek a panaszos volt élettársának segítségkérése alapján. A volt élettárs a segélyhívón arról számolt be, hogy a panaszos ráncigálja, zaklatja a saját házában, jogcím nélkül tartózkodik ott.

A kikerkező rendőrök nem találták a helyszínen a bejelentőt, csöngetésre a panaszos nyitott ajtót. A rendőrök ekkor azonosították magukat és közölték az intézkedés okát, majd meghallgatták a panaszost. Kérdésre elmondta, hogy volt élettársa már elvitte közös gyermekeiket a kötelező láthatásról, amelynek során kettejük között kisebb dulakodás volt a lakásban. A panaszos elmondta továbbá, hogy bár nincs a címre bejelentve, és elszámolási vitája van az élettársával az ingatlant illetően, ő ott él. Mivel az adatgyűjtésük során további intézkedésre okot adó körülményt nem állapítottak meg a rendőrök, az intézkedést befejezték és távoztak a címről. A tapasztaltakat jelentették az ügyeletes részére.

A fentieket követően egy gépkocsi villogott és dudált a távozó rendőröknek, akik erre megálltak. A panaszos volt élettársa ment oda a rendőrökhöz és közölte, hogy ő kért segítséget. A rendőrök meghallgatták a panaszos volt élettársát, aki elmondta, hogy a címen található

lakásnak az egyedüli tulajdonosa, a bent tartózkodó panaszos pedig a volt élettársa, akihez a gyermekeket hozta láthatásra. Ennek során megkérte a panaszost, hogy hagyja el az ingatlant, ám ennek többszöri felszólításra sem tett eleget. A panaszos volt élettársának beszámolója szerint a panaszos nőket vissz a címre, továbbá a közüzemi díjakat sem fizeti, a tartozásokat neki kellett rendezni a szolgáltatók felé.

A panaszos volt élettársa kulccsal kinyitotta az ingatlan kapuját, majd a rendőrök bebocsátás alapján beléptek az ingatlan területére. Itt a feleket igazoltatták, tisztázták a személyazonosságukat, majd ismét – elkülönítetten és együttesen is – meghallgatták őket, amelynek keretében részükre kérdéseket tettek fel, illetve nyilatkoztatták őket a tényállás tisztázása érdekében. A rendőri jelenlét során a felek közötti hangulat folyamatosan feszült és felfokozott volt, egymással veszekedtek. Ennek során a panaszos egy ismerőse is kijött az ingatlanból két kutyával, akit szintén igazoltattak. Ez a személy végül a panaszos volt élettársa kérésére távozott.

A panaszos volt élettársa indulatosan és többször is felszólította a panaszost, hogy hagyja el a házat, szedje össze a legfontosabb dolgait. Ezzel együtt biztosította, hogy a többi dolgait később, egyeztetett időpontban elviheti. A panaszos elmondta, hogy nincs hova mennie, amelyre a volt élettársa azt közölte, hogy menjen a bejelentett címe szerinti ingatlanba haza.

A panaszos volt élettársa hajthatatlan, indulatos és ismétlődő felszólítására a panaszos elkezdett összehajolni. Mivel a volt élettárs a panaszos után ment, a rendőrök is bementek a lakásba, hogy megelőzzék a tetteles konfliktust. A rendőrök közölték is a felekkel, hogy csak a konfliktus elfajulását kívánják megelőzni, nem fognak a helyszínen maradni a kiköltözés teljes idejére. Az ingatlan kulcsait a panaszos önként átadta volt élettársa kérésére. A rendőrök kérték a volt élettársat, hogy a kijárási korlátozásra tekintettel engedje meg a panaszosnak, hogy egy éjszakát az ingatlanban tölthessen, ám ettől volt élettárs határozottan elzárkózott.

A felek a beszámolt bántalmazással összefüggésben magánindítvánnyal nem kívántak élni (illetve nem is bizonyosodott be, hogy testi sértés történt volna), így végül az intézkedést – mivel büncselekmény vagy szabálysértés gyanúja nem merült fel – felvilágosítás adással zárták. Ennek keretében a rendőrök tájékoztatták a feleket a magánindítvány megtételének módjáról, valamint az ingatlanl összefüggő polgári jogi vitájuk rendezésének útjáról. Közölték továbbá a panaszossal, hogy ha volt élettársa nem működik közre a dolgai átadásában, akkor tegyen bejelentést a rendőrségen.

A rendőrök nem szólították fel a panaszost távozásra, erre nem is kényszerítették (kényszerítő eszközt nem alkalmaztak). A fentiek alapján a rendőri kilakoltatás, az ezzel összefüggő 10 perces határidő, illetve kulcsok átadására irányuló rendőri felszólítás a parancsnoki kivizsgálás során nem volt megállapítható. A sérelmezett intézkedésre célhoz kötötten, az arányosság elvét szem előtt tartva került sor erősen felfokozott családi környezetben, erőszakos megnyilvánulás fokozott kockázata mellett. Ebben a helyzetben a kommunikáció során elhangzottak összemosódhattak, félreérthetőek lehettek.

A 2021. január 23-ai intézkedés jogalapja az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdése, valamint 13. §-a volt, amely során az Rtv. 29. §-a és a Szolgálati Szabályzat 25. §-a szerint a feleket igazoltatták, valamint a feleket Rtv. 32. §-ának megfelelően meghallgatták, végül az Rtv. 24. §-a alapján megadták a szükséges felvilágosítást a köztük fennálló vita rendezésének lehetséges módjáról. A rendőrök a tulajdonos bebocsátása alapján intézkedtek az érintett magánlakásban, és ott csupán a szükséges ideig tartózkodtak.

Az intézkedésről nem adtak át dokumentumot a panaszosnak, mivel nem történt olyan intézkedés, amely ezt indokolta vagy szükségessé tette volna.

2021. január 24-én *L. D.* r. ftörm. és *K. A.* r. ftörm. járőrvezető intézkedtek a panaszos segítségkérése alapján. A helyszínen a rendőrök meghallgatták a feleket. A volt élettárs főzésre, valamint gyermekfelügyeleti elfoglaltságára hivatkozva nem tudta teljesíteni a kérését, csupán arról nyilatkozott, hogy másnap, 25-én beszél az ügyvédjével, leltárt vesz fel a panaszos ingatlanban található ingóságairól, majd egyeztetnek az érintett dolgok átadásáról. Az ingatlan kulcsának panaszos részére való átadásától a volt élettárs elzárkózott. Megjegyezte továbbá, hogy a panaszosnak több mint fél éve volt elköltöznie, azt mégsem tette meg, tud még várni 1-2 napot.

A panaszos nem jelezte, hogy hivatalos iratai (adókártya, TAJ kártya) is az ingatlanban maradtak, általában beszélt a személyes dolgairól.

Figyelemmel arra, hogy a felek közti konfliktus egy magánjogi vita volt, az intézkedés a felek ügyük rendezésének módjára irányuló tájékoztatásával zárult.

A 2021. január 24-ei intézkedés során az Rtv. 29. §-a, valamint 32. §-a alapján jártak el, majd a tényállás tisztázását követően az Rtv. 24. §-ának megfelelően megadták a szükséges felvilágosítást.

b) A 2021. január 23-án intézkedő rendőrök jelentései a fentiekhez képest a következő releváns információkat tartalmazzák:

A rendőrök 17 óra 23 perckor érkeztek a helyszínre. Miután a panaszost meghallgatták, elhagyták a helyszínt, ám 17 óra 35 perckor a rendőrökkel szemben megállt egy jármű, amelyből a bejelentő (a panaszos volt élettársa) szállt ki, és érdeklődött, hogy ők intézkedtek-e az érintett ingatlannál. Miután a rendőrök közölték, hogy ők intézkedtek, a volt élettárs elmondta, hogy ő tette a bejelentést, majd beszámolt a történetekről, így többek között arról, hogy a panaszossal való kapcsolatának megromlása miatt közös gyermekükkel édesanyjához kellett költöznie saját tulajdonú lakásából, miközben a panaszos nem kívánja azt elhagyni annak ellenére, hogy rendelkezik saját ingatlannal (oda van bejelentve). A volt élettárs beszámolója szerint 7 hónapja sikertelenül próbálja a panaszost távozásra bírni. A volt élettárs elmondta továbbá, hogy a panaszos agresszív módon rángatta őt a bejelentését megelőzően. A volt élettárs nem sérült meg, mentőt nem igényelt.

Mivel a volt élettárs beszámolója alapján magánlaksértés szabálysértése, valamint könnyű testi sértés gyanúja is felmerült, a rendőröknek tisztázniuk kellett a körülményeket. A rendőrök a volt élettárs mint tulajdonos bebocsátása alapján beléptek a teraszra, az érintett személyeket ott igazoltatták. *V. A.* r. tzls. jelentése szerint a lakás területére már nem léptek be. Ezt erősíti *Sz. G. M.* r. ftörm. jelentése is, amely szerint az intézkedés a ház bejáratánál, az udvaron zajlott. *N. A. E.* r. ftzls. nem tett említést az intézkedés ingatlan területén való pontos helyéről.

A felek folyamatosan arrogáns, rendkívül feszült és indulatos módon vitáztak. A volt élettárs csupán annyit engedett, hogy a panaszos összeszedje legfontosabb dolgait; a panaszos egyéb ingósága vonatkozásában azt közölte, hogy azokat később, egyeztetett időpontban viheti el. A panaszos több alkalommal közölte, hogy életvitelszerűen tartózkodik az ingatlanban, továbbá vagyoni követelése van az ingatlan tulajdonjogára vonatkozóan, mivel volt élettársával közös háztartásban éltek.

A rendőrök a helyszínen megállapították, hogy a panaszos az érintett címen nincs bejelentve, nem is mutatott be semmilyen dokumentumot, amely igazolta volna ott tartózkodása jogszerűségét. Kiemelendő, hogy Sz. G. M. r. ftórm. jelentése szerint az intézkedés során felmerült a magánlaksértés szabálysértésének gyanúja, ám mivel a panaszos önként távozott, nem tisztázták maradéktalanul a tényállást.

A rendőrök nem szólították fel a panaszost távozásra (Sz. G. r. ftórm. úgy jelentett, hogy nem emlékszik, hogy ilyen felszólítást tettek-e), vele szemben kényszerítő eszközt sem alkalmaztak; a panaszos volt élettársa felszólítására szedte össze a dolgait, adta át az ingatlan kulcsait és hagyta el az ingatlant. A rendőrök ugyanakkor jelezték a volt élettársnak, hogy a késői időpont és a kijárási korlátozás miatt engednie kellene a panaszos számára, hogy az ingatlanban tölthesse az éjszakát, ám a volt élettárs követelte, hogy a panaszos távozzon.

c) A 2021. január 24-én intézkedő rendőrök jelentései a fentiekhez képest a következő releváns információkat tartalmazzák:

A helyszínen a panaszos beszámolt az előző nap történetéről, majd elmondta, hogy nem tudja elérni volt élettársát annak ellenére, hogy tegnap azt az ígéretet kapta, hogy egyeztetnek majd az ingatlanban maradt dolgai átadásáról.

A panaszos volt élettársa többek között elmondta a rendőröknek, hogy több mint fél éve szakított a panaszossal, el is költözött saját ingatlanjából, mivel a panaszos nem volt hajlandó onnan elmenni. A helyszínen a panaszos mindezt tudomásul vette.

Az intézkedés során „olyan szabálysértés vagy bűncselekmény nem merült fel”, amely „azonnali rendőri intézkedést igényelt volna”, így a rendőrök jelentettek a Tevékenység-irányítási Központ felé, majd a szükséges felvilágosítás megadását követően távoztak. Az intézkedés napján készült jelentés szerint a feleket arról tájékoztatták, hogy magánindítvánnyal élhetnek az illetékes bíróságon. A 2021. március 8-án tett kiegészítő jelentésekben már úgy fogalmaztak, hogy a feleket tájékoztatták a bírósághoz fordulás lehetőségéről.

d) A Küldés leírása c. dokumentumok a következő információkat tartalmazzák:

2021. január 23-án 17 óra 6 perckor bejelentést tett a panaszos volt élettársa, miszerint a panaszos őt ráncigálja, zaklatja és házában jogcím nélkül tartózkodik.

2021. január 23-án a panaszos is bejelentést tett 18 óra 42 perckor, miszerint kilakoltatták abból a lakásból, ahol életvitelszerűen tartózkodott. Elmondta, hogy csupán egyetlen kézitáskával távozhatott, a kulcsokat is át kellett adnia az élettársának, miközben a két kikerülő rendőrtől semmilyen információt nem kapott arról, hogy mikor hozhatja el értékeit (többek között hivatalos iratokat). A történeteknek írásos nyoma nincs. A panaszos a szükséges felvilágosítást megkapta, rendőri intézkedés nem indokolt.

2021. január 24-én a panaszos bejelentést tett, miszerint volt élettársa előző nap rendőri segítséggel tette őt ki otthonából, majd rendőri figyelmeztetés ellenére elzárta tőle a dolgait, azok kiadásáról sem egyeztet.

e) A Rendőrkapitányság által megküldött egyéb dokumentumok a panaszügy elbírálása szempontjából további releváns információt nem tartalmaznak, így azok ismertetésétől eltekintek.

A vizsgálat megállapításai

I. Az alapvető jogok tekintetében

1. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni (Alaptörvény XXIV. cikk). A tisztességes hatósági eljáráshoz, megfelelő ügyintézéshez való jog az Európai Unió Alapjogi Chartája 41. cikke nyomán új alapvető jogként jelent meg az Alaptörvényben.

„Az Alaptörvény XXIV. cikke önálló, az ügyintézés alapjogaként ismeri el a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot. Az alapjogi védelem kiterjed többek között a részrehajlás nélküli, tisztességes, ésszerű határidőn belüli ügyintézésre, a hatósági aktusok törvényben meghatározott indokolására és a közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítésére. A közigazgatási szerv a jogalkalmazás során, a konkrét eljárásában nem hagyhatja figyelmen kívül az ügyfél jogait, egyidejűleg kell teljesítenie közérdekvédelmi és szubjektív jogvédelmi funkcióját. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában nem azonosította a XXVIII. cikk (1) bekezdésének tartalmát meghatározó, abszolút jogot, azonban elismerte a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog tartalmához tartozó számos részjogosítvány alapjogi jellegét (pl. a hatósági eljárás időbeli dimenziója, a határozat közzlése és a közlés módja, valamint a fegyveregyenlőség joga)” [3311/2018. (X. 16.) AB határozat].

2. A magánélethez való jog (Alaptörvény VI. cikk), mint alapjog általános, több tényállást is magában foglal, egyetlen definícióval nehezen ragadható meg. Ide tartoznak a magánszféra különböző aspektusai, úgy mint a személyes adatok védelme, a levéltitok és egyéb társas kommunikáció védelme, a legbensőbb emberi kapcsolatok védelme, valamint az otthon védelme.

a) a magán- és családi élet védelme:

Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével. [Alaptörvény VI. cikk (1)]

Ahogy a magánélet védelméről szóló 2018. évi LIII. törvény preambuluma fogalmaz, *„magánélet, a családi élet, az otthon és a kapcsolattartás tiszteletben tartásához fűződő jog együttesen az ember veleszületett méltóságából ered, amely mindenkit megillet. A magánélethez való jog az emberi lét és önazonosság kiteljesedéséhez elengedhetetlen, hiszen az az emberi személyiség érinthetetlen tartományát határolja körül”.*

„A magánszféra lényegi fogalmi eleme, hogy az érintett akarata ellenére mások oda ne hatolhassanak be, illetőleg be se tekinthessenek. [...] Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében biztosított magánszférához való jog és az Alaptörvény II. cikke által garantált emberi méltósághoz való jog között különösen szoros a kapcsolat. Az Alaptörvény II. cikke megalapozza a magánszféra alakítása érinthetetlen területének védelmét, ami teljesen ki van zárva minden állami beavatkozás alól, mivel ez az emberi méltóság alapja.” [13/2016. (VII. 18.) AB határozat]

„[A]z Alaptörvény hetedik módosítása [...] új szabályozási szintre emelte a magánszféra védelmét, a korábbi, a magánszféra nevesített, néhány elemének védelme helyett komplex,

általános védelmet nyújtva, mely kiterjed az intimszférára, továbbá a tágabb értelemben vett magánszférára, az egyén családi életére, otthonára, kapcsolattartására. Emellett azzal, hogy a magánszférajogok és egyéb alapvető jogok kollíziója esetére rögzítette, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának és a gyülekezési jog gyakorlásának – figyelemmel az alapvető jogok korlátozhatóságának Alaptörvényben meghatározott általános kereteire és az Alkotmánybíróság gyakorlatára – többek között külső korlátja lehet mások magán- és családi életének, valamint otthonának tiszteletben tartásához való joga, a magánszférajogok ezen elemeit fokozott védelemben részesíti.” [3215/2020. (VI. 19.) AB határozat]

b) az otthon védelme:

Az állam jogi védelemben részesíti az otthon nyugalma. [Alaptörvény VI. cikk (2)]

„Az Alaptörvény értelmében a magánszféra védelme azonban nem szűkül le az Alaptörvény II. cikke által is védett belső vagy intimszférára, hanem kiterjed a tágabb értelemben vett magánszférára (kapcsolattartás), illetve arra a térbeli szférára is, amelyben a magán- és családi élet kibontakozik (otthon). [13/2016. (VII. 18.) AB határozat]

„Az, hogy 'az állam jogi védelemben részesíti az otthon nyugalma', az (1) bekezdéshez kapcsolódó intézményvédelmi rendelkezés: az állam olyan jogi környezet és gyakorlat kialakítására köteles, amely az otthon védelmét ténylegesen is biztosítja”. [3308/2020. (VII. 24.) AB határozat]

Az Alkotmánybíróság a hivatkozott 13/2016. (VII. 18.) AB határozatban felidézte az amerikai Legfelsőbb Bíróság gyakorlatát, amely szerint „az otthon nyugalma („a fáradt emberek utolsó menetszára”) az a tér, ahova az emberek visszahúzódhatnak a mindennapi nyüzsgés elől, és ez kiemelten fontos érték”.

A magánélet védelméről szóló 2018. évi LIII. törvény 10. § (1) és (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik: „Az otthon nyugalma biztosítja a magán- és családi élet kibontakozását, továbbá a magánszféra szabad és teljes megélését. Ennek tiszteletben tartása érdekében mindenkinek az otthonát mint magánéletének, családi életének színterét fokozott védelem illeti meg”. „Az otthon tiszteletben tartásához való jog sérelmét jelenti különösen mások otthonába való jogosulatlan behatolás, vagy egyéb sértő, zavaró, zaklató módon történő jogosulatlan beavatkozás”.

II. Az ügy érdemében

A panaszos sérelmezte, hogy 2021. január 23-án és 2021. január 24-én részrehajló módon intézkedtek a rendőrök, amelynek eredményeként őt lényegében kilakoltatták.

1. Vizsgáltam, hogy 2021. január 23-án milyen módon kezelték a felek között kialakult birtokvitát.

A panaszos álláspontja szerint a kikerülő rendőrök kizárólag volt élettársa jogait vették figyelembe, nem tisztázták a körülményeket, miközben őt távozásra szólították fel úgy, hogy még saját dolgai sorsával sem rendelkezhetett. A panaszos kiemelte, hogy ugyan nincs bejelentve az érintett címre, ám évek óta ott él.

A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsátott dokumentumok tanúsága szerint az intézkedő rendőrök – elkülönítetten és együttesen is – meghallgatták az egymással hevesen

vitázó feleket, amelynek keretében részükre kérdéseket tettek fel, illetve nyilatkoztatták őket a tényállás tisztázása érdekében. A beszámolók szerint az érintett magánlakás a felek közös otthona volt korábban, ahonnan a volt élettárs hónapokkal korábban elköltözött, mivel azonban a lakás az ő tulajdona, szeretné, ha a panaszos onnan távozna. A felek igazoltatása során tisztázták a rendőrök, hogy a panaszos az érintett címen nincs bejelentve. A panaszos olyan dokumentumot nem mutatott be, amely az ott tartózkodása jogszerűségét igazolta volna. Sz. G. M. r. főrm. jelentésében arra utalt, hogy a panaszos cselekményével magánlaksértés szabálysértését követhette el, ám mivel önként távozott, ennek körülményeit nem vizsgálták. A rendőri jelentések szerint a panaszost nem szólították fel arra, hogy távozzon, és nem is sürgették, ennek érdekében kényszerrel sem alkalmazták, ugyanakkor kérték a volt élettársat, hogy engedje meg a panaszos számára, hogy még egy éjszakát az ingatlanban tölthessen a kijárási korlátozásra tekintettel. A rendőrök kérését a volt élettárs elutasította, csupán annyit közölt, hogy egyeztetni fog a panaszossal dolgai későbbi átadásáról. A panaszos végül önként távozott az ingatlanból. A tekintetben, hogy beléptek-e az ingatlan lakás részére, ellentmondás feszül a kivizsgáló jelentés és az intézkedő rendőrök jelentései között. Az utóbbi jelentések szerint a rendőrök a lakás részre nem léptek be, az intézkedés az ingatlan teraszán zajlott.

Az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésének megfelelően a rendőrség [...] felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

Az Rtv. 13. §-ának (2) bekezdése szerint a rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részrehajlás nélkül intézkedni.

Az Rtv. 24. §-ának (1) bekezdése alapján a rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni. Ugyanezen § (2) bekezdése alapján a magánérdekek védelme e törvény alapján csak akkor tartozik a rendőrség hatáskörébe, ha a törvényes védelem az adott körülmények között más módon nem biztosítható, vagy ha a rendőri segítség nélkül a jog érvényesíthetősége meghiúsulna vagy számottevően megnehezülne.

a) A tényállás tisztázásának kötelezettsége tekintetében.

Az intézkedés idején hatályos Módszertani Útmutató szerint „birtokvita típusú” rendőri intézkedésnek minősülnek a lakás birtoklásával összefüggésben történő rendőri intézkedések. A Módszertani Útmutató szerint birtoksértésként kell értékelni, amikor „a tulajdonost vagy a birtokost a birtoklásban különböző módon zavarják vagy akadályozzák”; vagy, amikor „a birtokos ingatlanába megfelelő jogalap hiányában lépnek be, illetve kísérelnek meg belépni”; vagy, amikor „az érdeksérelem nem zavarásban, hanem a birtoktól való megfosztásban jelentkezik”.

A Módszertani Útmutató szerint „birtokvita típusú” rendőri intézkedések esetén a rendőröknek tisztázniuk kell a helyszínen tartózkodó jogcímét. „Ez történhet lakcímkártya, valamint egyéb okmányok, okiratok bemutatásával”. „A birtoklás jogszerűségét nem csupán az okiratok tartalma alapján lehet eldönteni, nem mellőzhető az eset összes körülményének vizsgálata (pl. kinek az ingóságai vannak a lakásban; mely birtokvitában érintett fél visel otthoni, és melyik utcai öltözéket), továbbá esetlegesen tanúk meghallgatására.”

Amennyiben „birtokvita típusú” rendőri intézkedések során, a helyszínen szabálysértés vagy bűncselekmény elkövetésének gyanúja nem merül fel, továbbá az intézkedésre nem végrehajtási eljárás biztosítása keretében kerül sor, a rendőröket alapvetően az Rtv. 24. §-a

szerinti segítségnyújtási és felvilágosítás adási kötelezettség terheli. A Módszertani Útmutató kiemeli, hogy az *„adott körülmények gondos mérlegelése alapján lehetséges döntést hozni abban a kérdésben, hogy milyen jellegű közvetlen beavatkozás indokolt”*. *„Amennyiben a helyszínen a rendőr e döntést megfelelő információk hiányában, vagy elhatárolási nehézségek miatt nem tudja meghozni, úgy haladéktalanul vegye fel a kapcsolatot a szolgálatirányító parancsnokával, és tájékoztassa a kialakult helyzetről.”* A rendőrök az intézkedés során határozottan lépnek fel és tájékoztatják a rendőri segítséget kérőt arról, hogy *„milyen jogkörben, milyen minőségben és indokokkal tud a rendőr beavatkozni, intézkedéseket tenni”*. *„Fontos, hogy a tájékoztatás kiterjedjen arra is, hogy a rendőr nem hozhat döntést polgári peres eljárással kapcsolatos kérdésben, az úgy menetére a rendőrnek nincs befolyása.”*

A rendelkezésre álló információk alapján megállapítható, hogy a rendőrök meghallgatták a feleket, amelynek eredményeként tisztázódott, hogy az érintett magánlakás korábban a felek közös otthona volt, ám szétválásuk után köztük lakáshasználati vita alakult ki. A tekintetben azonban, hogy a rendőrök pontosan miként kezelték a helyzetet, már ellentmondás feszül az álláspontok között. Miközben panaszos beszámolója szerint, őt távozásra szólították fel, lényegében kilakoltatva őt ezzel, az intézkedő rendőrök úgy jelentettek, hogy ők ilyen irányú felszólítást nem tettek, kényszerrel sem alkalmaztak, a panaszos a volt élettárs felszólítására önként távozott. A jelentések szerint a rendőrök a vitarendezéshez szükséges felvilágosítás megadásán túl kizárólag a vita eszkalációját előzték meg jelenlétükkel.

A rendőri intézkedés értékelése érdekében fontos kiemelni a következőket.

A Módszertani Útmutató által is irányadónak tekintett, a mai napig a bírósági gyakorlat részét képező (ld. pl. a Kúria Bfv.I.541/2018. számú ügyben hozott határozata), a Legfelsőbb Bíróság EBH 2002.733 számon közzétett döntése szerint *„a bírói gyakorlat kezdettől fogva egységes és következetes abban, hogy ha a lakás használója jogszerűen költözött a lakásba és ott is lakik, akkor megilleti a lakás használatához való jog, még akkor is, ha a bent tartózkodásának jogcíme időközben megszűnt, így igényt tarthat az ún. házi jog büntetőjogi védelmére akár a lakás tulajdonosával szemben is. Az ő engedélye nélkül a hasonló módon ott lakón kívül más személy csak tűzoltás vagy más hasonló súlyú és szükségességű segítségnyújtás jogcímén mehet be a lakásba; a bemenetel minden más esetben jogellenes, függetlenül attól, hogy van-e a behatolónak valamilyen jogcíme erre vagy nincs. Mindebből az következik, hogy az ott nem lakó – legyen az bár maga a lakás tulajdonosa – az esetleg meglévő jogos érdekét is csak más módon érvényesítheti jogszerűen. A szóban levő bűncselekmény jogi tárgya a házi jog; a büntetőjogi védelem a lakás tényleges használóját, birtokosát megilleti még abban az esetben is, ha a használat jogszerűsége a cselekmény elkövetésekor már megszűnt (természetesen abban az esetben, ha a használat eredetileg jogszerű volt).”*

A házi jog lakáshasználót – akár a tulajdonossal szemben is – védő rendeltetése a magán- és családi élet tiszteletben tartásának, valamint az otthon zavartalanságának, nyugalmanak védelmi kötelezettségéből fakad [Alaptörvény VI. cikk (1)-(2)]. A magánlaksértés alakzatainak jogi tárgya ez, nem pedig a tulajdonos jogainak a védelme. Hogy pontosan ki számít egy lakás jog szerinti birtokosának, a polgári jog körébe tartozó kérdés. Jelen ügynek nem tárgya a panasszal érintett lakás pontos jogi helyzetének feltárása, a vizsgálat fókuszában az intézkedés helyszínén és idején tapasztalható, a rendőrök által értékelhető – különösen szabálysértés vagy bűncselekmény gyanújának megállapításához vagy kizárásához szükséges – körülmények állnak.

Fontos megjegyezni, hogy a fentiek nem jelentik azt, hogy egy tulajdonos ne érvényesíthetné jogos igényeit és követeléseit a lakáshasználóval szemben; sem pedig azt, hogy egy időközben

jogszerűtlenné vált lakáshasználat jogszerűségét kellene vélelmezni. A tulajdonosi jogok érvényesítésének megvan a házi jogot tiszteletben tartó törvényes rendje.

Az intézkedő rendőrök jelentései szerint a volt élettárs nagyjából 7 hónappal korábban, a panaszossal közös gyermekkel önként elköltözött az érintett lakásból. A felek beszámolóiból arra lehetett következtetni, hogy a panaszos eredetileg jogszerűen költözött az érintett lakásba a *de facto* élettársi kapcsolat alatt, ám annak végével az ott tartózkodásának eredeti jogcíme (véltőlhetően szíveességi lakáshasználat) megszűnt. Sz. G. M. r. főrm. jelentése alapján a rendőrök a panaszos valamely cselekményét lehetséges magánlaksértésként értékelték. Ezzel összefüggésben azonban nem tisztázott, hogy a volt élettárs miként próbálta érvényesíteni a lakásra vonatkozó valós vagy vélt jogait, továbbá próbált-e korábban rendőri segítséget kérni, esetleg magánindítványt előterjeszteni a panaszos lehetséges magánlaksértő cselekménye miatt. A felek közti lakáshasználati vitával összefüggő olyan információ a vonatkozó jelentésekben nem szerepel, amelyből a panaszos tényállásszerű magánlaksértő cselekményére lehetne következtetni [ld. Btk. 221. § (1) és (3); Szabs. tv. 166. § (1)], bár azt kizárni sem lehet.

A tényállás tisztázása nem csupán a panaszos cselekményének megítélése miatt lett volna alapvető fontosságú. Ha nem merült fel olyan körülmény, amely a panaszos magánlaksértő cselekményére utalt volna (azaz a volt élettárs „csupán” a panaszossal való megromlott viszony miatt nem lakik az érintett lakásban), akkor a vizsgált esetben – figyelemmel arra, hogy a volt élettárs már több mint fél éve önként elköltözött – a panaszost illetve meg házi jog szabálysértési, illetve büntetőjogi védelme, még a volt élettárssal mint a lakás tulajdonosával szemben is.

A házi jogra vonatkozó jogi helyzet tisztázása a szükséges felvilágosítás tartalmát is érinti. Ha az intézkedő rendőrök a körülmények tisztázását követően fel tudják hívni a felek figyelmét arra is, hogy kit illet a házi jogból fakadó védelem, csökkenthetik a magánélethez és az otthon sértetlenségéhez fűződő alapvető jog másik fél által való megsértésének veszélyét.

A fentieknek megfelelően úgy foglaltam állást, hogy a rendőrök elmulasztották minden szükséges körülményre kiterjedően tisztázni a tényállást, amely a panaszos tisztességes hatósági eljárásához való alapvető jogával összefüggő visszasságot okozott.

b) Az intézkedés eredménye vonatkozásában.

A Vht. 1. §-ának megfelelően a bíróságok és a jogvitát eldöntő más szervek határozatait, továbbá egyes okiratokon alapuló követeléseket bírósági végrehajtás útján, a Vht. szerint kell végrehajtani.

A Vht. 5. §-ának (1) bekezdése alapján a bírósági végrehajtás során állami kényszerrel is el kell érni, hogy a pénzfizetésre, illetőleg az egyéb magatartásra kötelezett (a továbbiakban: adós) teljesítse a kötelezettségét. Ugyanezen § (3) bekezdése rögzíti, hogy az adós személye elleni kényszercselekményt – a bíróság, illetőleg a bírósági végrehajtó intézkedése alapján – a rendőrség végzi el. A rendőrség jogosult és köteles mindazokat a kényszerítő intézkedéseket megtenni és kényszerítő eszközöket alkalmazni, amelyek a rendőrségről szóló jogszabályok szerint megtehetőek, illetőleg alkalmazhatóak, és az adott esetben a végrehajtás eredményes befejezéséhez szükségesek.

A Vht. 300/A. §-a szerint kilakoltatás az ingatlan olyan birtokba adása vagy kiürítése, amelynél rendőri intézkedésre kerül sor.

Kilakoltatásra kizárólag a Vht. szerinti végrehajtási eljárásban, végrehajtó irányításával, a Vht. 183. §-a szerinti végzés vagy birtokper eredményeként kiállított Vht. 10. §-a szerinti végrehajtható okirat alapján kerülhet sor. A rendelkezésre álló információk alapján egyértelműen megállapítható, hogy jelen esetben ilyen eljárásról nem volt szó. Ennek megfelelően az intézkedő rendőrök minden olyan birtokvitát érintő fellépése, illetve megnyilvánulása, amely eredményét tekintve a kilakoltatáshoz fogható hatású, egyértelműen visszásságot eredményez.

A rendőri intézkedések az állam kényszerhatalmának a társadalom számára legközvetlenebbül meg tapasztalható megnyilvánulási formái; az intézkedő rendőrök pedig e kényszerhatalom nevében járnak el. Ez még abban az esetben is igaz, ha egy magánfelek közötti vitát lezáró bírósági döntés végrehajtását kényszerítik ki, hiszen ilyen helyzetekben alapvetően nem egy magánszemély, hanem a törvényes rend érvényesülése – mint a közrend egyik alapvető feltétele – érdekében lépnek fel. (A közrend fogalmához ld. AJB-1373-24/2022. számú ügyben, valamint AJB-1373-29/2022. számú ügyben készült jelentésben írtakat.) Ahogy arra a RI-AJBH-43/2020. számú jelentésben is felhívtam a figyelmet, a rendőri minőség kiemelt jelentőséggel bír, hiszen egy rendőr felszólításának az érintett – rendkívül szűk kivételektől eltekintve – köteles eleget tenni [Rtv. 19. § (1)]. A rendőri intézkedések során tehát az intézkedés alá vont személy cselekvési autonómiája nem teljes: nem dönthet úgy, hogy figyelmen kívül hagyja a rendőr kérését, felszólítását, nem dönthet úgy, hogy kivonja magát az intézkedés alól. Nem véletlen, hogy ellenszegülés esetén a „törvény nevében” szavak előbocsátásával figyelmezteti a rendőr az intézkedés alá vont személyt arra, hogy eleget kell tennie a rendőri felszólításoknak és ésszerűen hasztalan ellenszegülnie a vele szemben álló állami autoritással (ld. erről az AJB-1373-34/2022. számú ügyben készült jelentésben írtakat).

A panaszos és a rendőrség álláspontja között ellentmondás feszül. Míg a panaszos arról számolt be, hogy őt a rendőrök távozásra szólították fel, teljesen figyelmen kívül hagyva azt, hogy életvitelszerűen tartózkodott az érintett lakásban, addig a rendőri jelentések szerint az intézkedő rendőrök nem szólították fel a panaszost távozásra, ilyen irányú kényszert sem alkalmaztak (bár Sz. G. r. ftőrm. úgy jelentett, hogy nem emlékszik, hogy felszólították-e a panaszost távozásra vagy sem), csupán jelenlétükkel biztosították, hogy a felek közti heves vita ne fajuljon el, valamint felvilágosítást adtak a vitarendezés jogszerű módjáról.

Fontos rögzíteni, hogy az Rtv. 24. §-a szerinti segítségnyújtási és felvilágosítás adási kötelezettség elsősorban nem azt követeli meg, hogy a rendőr ténylegesen beavatkozzon valamely magánérdek védelmében. Ahogy arra az AJB-1373-29/2022. számú jelentésben is felhívtam a figyelmet, számos olyan helyzet elképzelhető, amikor pusztán a rendőri jelenlét, illetve rendőri felvilágosítás hozzájárul ahhoz, hogy pl. egy magánjogi vita a felek megegyezésével záruljon, vagy éppen egy küszöbön álló, potenciális jogsérelem elkerülhető legyen.

Jelen ügyben, ha a rendőri jelentésekben foglaltak teljes mértékben meg is felelnek a valóságnak, nem lehet eltekinteni a következőktől. Az intézkedő rendőrök jelentései szerinti információk arra utaltak, hogy a panaszost illette meg a házijog szabálysértési, illetve büntetőjogi védelme (ld. előző alpont). Erre a jogi helyzetre – a rendelkezésre álló információk alapján – nem hívták fel a felek figyelmét, csupán annyit kértek a volt élettárostól, hogy engedje meg a panaszos számára, hogy még egy éjszakát ingatlanban tölthessen (majd fenntartások nélkül elfogadták a volt élettárs elutasító válaszát), a panaszossal pedig azt közölték, hogy tehet bejelentést, ha a volt élettárs később nem működik közre a dolgai átadásában. A rendőrök hozzáállásukkal lényegében és hatását tekintve indirekt módon állást foglaltak a kapcsolódó magánjogi vitában, miközben jelenlétükkel azt a látszatot kelthették, hogy az állam legitim

kényszerhatalma a volt élettárs mellett áll. Ilyen körülmények között az az állítás, hogy a panaszos önként távozott, még akkor is legalább vitatható, ha a rendőrök részéről valóban nem hangzott el ilyen irányú felszólítás, azaz direkt módon nem avatkoztak be a volt élettárs magánérdekének védelmében.

A panaszos és a rendőrség álláspontja közötti ellentmondás ugyan nem oldható fel, azonban – figyelemmel a fentiekre – úgy foglaltam állást, hogy az intézkedő rendőrök összességében és eredményét tekintve részrehajló módon jártak el abban az esetben is, ha a rendőri jelentésekben foglaltak teljes mértékben megfelelnek a valóságnak.

A rendelkezésre álló információk alapján nem tisztázható, hogy mennyiben volt önkéntes a panaszos távozása, a rendőri fellépés részrehajló módja azonban mindenképpen magában hordozta a magánszféra sérelmének közvetlen veszélyét.

A panasz külön nem tért ki a magánlakásban való intézkedés kezdeményezésének jogalapjára, azonban felhívom a figyelmet arra, hogy birtokvita típusú intézkedések esetén, ahol a tulajdonos és a tényleges lakáshasználó közti vita képezi az intézkedés alapját, önmagában a tulajdonos hozzájárulása az ingatlan területére való belépésre, nem tekinthető az Rtv. 39. §-ának (1) bekezdése szerinti bebocsátásnak. A hivatkozott rendelkezést az Alaptörvény VI. cikke szerinti magánszférához való alapvető joggal összhangban értelmezve ilyen bebocsátást kizárólag a tényleges lakáshasználó adhat.

2. Vizsgáltam, hogy a 2021. január 24-én intézkedő rendőrök eleget tettek-e az intézkedési kötelezettségüknek.

A panaszos sérelmezte, hogy a kikerkező rendőrök – miután nem kaptak választ arra, hogy mikor kaphatja meg a kért dolgait – lényegében érdemi intézkedés nélkül távoztak a helyszínről, annak ellenére, hogy számos ingósága, illetve bizonyos hivatalos dokumentumai, iratai (adókártya, TAJ kártya) is számára hozzáférhetetlen módon az érintett ingatlanban maradtak.

A panaszos segítségkérése alapján kikerkező rendőrök a helyszínen meghallgatták a feleket, akik beszámoltak a köztük fennálló vitáról, valamint az előző napi rendőri intézkedés során történetekről. A panaszos arról számolt be, hogy nem tudja elérni volt élettársát annak ellenére, hogy tegnap azt az ígéretet kapta, hogy egyeztetnek majd ingóságai átadásáról. A volt élettárs elmondta, hogy mivel éppen főz és a gyermekekkel kell foglalkoznia, nem tudja a panaszost a vita tárgyát képező ingatlanba beengedni, az ingatlan kulcsának átadásától pedig teljesen mértékben elzárkózott. Elmondta ugyanakkor, hogy másnap beszélni fog az ügyvédjével, leltárt készít az érintett dolgokról, majd egyeztet a panaszossal azok átadásáról. A panaszos nem jelezte, hogy hivatalos iratai is az ingatlanban maradtak, általában beszélt a személyes dolgairól. „Olyan szabálysértés vagy bűncselekmény nem merült fel”, amely „azonnali rendőri intézkedést igényelt volna”. Az intézkedés napján készült jelentés szerint a feleket arról tájékoztatták, hogy magánindítvánnyal élhetnek az illetékes bíróságon.

Az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előljárója utasításainak – az Rtv.-ben foglaltak figyelembevételével – engedelmessé válni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

Az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő, vagy veszélyeztető tény, körülmény vagy cselekmény észlel, illetve ilyet a tudomására

hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

Az Rtv. előző pontban hivatkozott 24. §-ának (1) és (2) bekezdései és az e rendelkezések értelmezéséről írtak e tekintetben is relevánsak.

A kikerkező rendőrök az előző pontban vizsgált rendőri intézkedés során kialakult helyzettel szembesültek, miközben értékelniük kellett a felek beszámolóit. A rendőri jelentések szerint az a kép körvonalazódott a helyszínen, hogy a panaszosnak előző nap ingóságait hátrahagyva kellett elhagynia az érintett ingatlant; a volt élettárs pedig majd később kíván egyeztetni a panaszossal az érintett dolgok átadásáról.

A rendőrök jelentéseikben úgy fogalmaztak, hogy „olyan szabálysértés vagy bűncselekmény nem merült fel”, amely „azonnali rendőri intézkedést igényelt volna”, majd – az intézkedés napján készült jelentés szerint – arról tájékoztatták a feleket, hogy magánindítvánnyal élhetnek az illetékes bíróság előtt. Mindebből arra lehet következtetni, hogy a rendőrök észlelték, hogy valamilyen jellegű magánindítványra üldözendő cselekmény történhetett vagy lehet folyamatban. A rendőri jelentésekből azonban nem derül ki, hogy pontosan milyen cselekményről van szó, és ki a lehetséges elkövető, továbbá, hogy a rendőrök – a jelentés megtételén túl egyeztettek-e a szolgálatirányító parancsnokkal a teendőkről vagy sem. A rendőri jelentések alapján az sem tisztázható, hogy a rendőrök ezzel összefüggésben adtak-e részletesebb felvilágosítást e cselekmény lehetséges jogkövetkezményeiről azon túl, hogy jelezték a magánindítvány megtételének lehetőségét. A 2021. március 8-ai jelentésben már nem szerepel a magánindítványra való utalás, más tartalmi eltérés azonban nincs az intézkedés napján készült jelentéshez képest, és a megfogalmazás e jelentésben is arra utal, hogy valamilyen lehetséges jogellenes cselekményt, illetve helyzetet észleltek a rendőrök az intézkedés során.

A magánindítvány vonatkozásában fel kell hívnom a figyelmet a következőkre. Önmagában nem tekinthető elégséges felvilágosításnak az, hogy a felek magánindítványt tehetnek a bíróságon. A Be. LIX. fejezetében foglaltak alapján a magánindítvány a feljelentés speciális formája, amelyre a rá vonatkozó külön szabályokon túl (pl. határidő) a feljelentés általános szabályai az irányadóak. Magánindítványt ennek megfelelően az ügyészségnél vagy a nyomozó hatóságnál lehet tenni, de az más hatóságnál vagy a bíróságon is előterjeszhető [Be. 377. § (1)]. Azon túl, hogy magánindítványt kizárólag az arra jogosult személy (a sértett vagy az elhunyt sértett hozzátartozója) terjeszthet csak elő a Be. 378. §-ában foglalt határidőszabályok szerint, hatásában nem különbözik a bárki által előterjeszhető feljelentéstől, annak alapján pontosan ugyanazon eljárási cselekményeket kell a nyomozó hatóságnak, illetve az ügyészségnek elvégeznie, mint a bárki által előterjeszhető feljelentések esetén.

Az intézkedő rendőrök talán a magánvádas eljárásra gondolhattak, amelyet – feljelentés formájában – valóban a bíróságon kell megindítani, ám magánvádas eljárásra tartozó bűncselekményre (ld. Be. 53. §) utaló információt a rendőri jelentések nem tartalmaznak.

A rendelkezésre álló információk alapján nem rekonstruálható, hogy a rendőrök pontosan milyen módon tisztázták a tényállást (elvégezték-e a szükséges cselekményeket vagy sem), annak eredményeként pontosan miként értékelték a helyszínen tapasztalt körülményeket, illetve, hogy pontosan milyen felvilágosítást adtak a panaszos számára. Az azonban a fentiek alapján megállapítható, hogy a rendőrök nem voltak tisztában a tőlük elvárható mértékben, hogy a felek milyen módon léphetnek fel jogaik védelme, illetve a másik fél felelősségre vonása érdekében.

Fontosnak tartom külön is felhívni a figyelmet, hogy a szabálysértési eljárás, valamint a büntetőeljárás megindításának és lefolytatásának alapvető szabályaival minden rendőrnek tisztában kell lennie. Ellenkező esetben minden ezen eljárásokat érintő rendőri intézkedés szükségképpen magában hordozza az alapvető jog sérelmének közvetlen veszélyét.

Intézkedési javaslataim az országos rendőrfőkapitány részére

A jelentésemben feltárt visszasság jövőbeni megelőzése érdekében – az Abjt. 31. §-a (1) bekezdésének és az Rtv. 92. §-a (1) bekezdésének megfelelően – felkérem az Országos Rendőrfőkapitányság vezetőjét, hogy e jelentés ismertetésével hívja fel az érintett szolgálati állomány figyelmét a következőre:

1. „Birtokvita típusú” rendőri intézkedések során elengedhetetlen annak tisztázása, hogy melyik felet illet meg a házijog szabálysértési, illetve büntetőjogi védelme. Ehhez megfelelő támpontot biztosít az Országos Rendőr-főkapitányság által kiadott hatályos módszertani útmutató, mivel annak kidolgozása során figyelembe vették a korábbi Független Rendészeti Panasztestület kapcsolódó állásfoglalásaiban, valamint az alapvető jogok biztosa által jegyzett, vonatkozó jelentésekben foglaltakat.
2. „Birtokvita típusú” rendőri intézkedések során nem elegendő pusztán tartózkodni a szükségtelen beavatkozástól [ld. Rtv. 24. §-ának (2) bekezdése], annak látszatát is el kell kerülni, hogy a rendőrök bármelyik fél érdekében intézkednek. Különösen igaz ez, ha vita tárgya a felek bármelyikének vagy mindegyikének az otthona. Ennek megfelelően alapvető jelentősége van annak, hogy a rendőrök a szükséges felvilágosítás megadása során figyelemmel legyen arra, hogy kit illet a házijog szabálysértési, illetve büntetőjogi védelme.
3. Minden rendőri intézkedés vonatkozásában elengedhetetlen, hogy a rendőrök tisztában legyenek a szabálysértési eljárás, valamint a büntetőeljárás megindításának és lefolytatásának alapvető szabályaival.

Budapest, 2023. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos

